

A szobor visszaüt

(Igaz történet)

Prológus: 1998-ban, mint a Matáv bázisiskolájának, a Puskás Technikumnak igazgatója meghívást kaptam a Műegyetem (BME) új „üdvöskéjének, az informatika (I) épületnek az átadására. Elkísért iskolatársam Katona Kálmán, aki akkor éppen a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztériumot (KHVM) vezette. A szalag átvágására Pokorni Zoltán oktatási minisztert kérték fel, aki az ünnepi alkalommal meglehetősen fura beszédet mondott. *(Nem hazudtolva meg bölcsész vénáját.)* Kijelentette, hogy az impozáns épület 10 milliárd forintba került, így aztán amíg Ő miniszter lesz e féltekén, addig több oktatás informatikai beruházást pedig nem engedélyez. Még szerencse, hogy három év múlva más fontosabb beosztást kapott, és az új oktatási miniszter *(aki addig államtitkár volt)* már másképpen gondolkodott. Dr. Pálinkás József (most ő követte) fizikus professzorként kellően tudta értékelni az informatikai eszközöket és tudást. Ezzel visszaállt az európai értékrend. *(Nem kárhoztatnám Pokorni miniszter urat, hiszen 1998-ban a kormány tagja közül még csak Katona Kálmánnak volt aktív e-mail címe. Ő is előző munkahelyéről, a Hírközlés Hatóságtól hozta magával.)*

Két év múlva aztán Magyarpécskán (Arad megye) a Puskás finanszírozásával gróf Klebelsberg Kuno szobrot avattunk Pokorni – Katona párossal. (Utóbbi akkor már az MVM elnök-vezérigazgatója volt.) Majd 2001 júniusában a pécskai szobor másolatát avatta fel a Pokorni – Katona páros a Puskás Technikum Gyáli úti udvarán.

Azokban az években jól ment a Matávnak. Szabad kezet adott bázis iskolája igazgatójának. Élve, de vissza nem élve a lehetőséggel évente adtam át egy-egy magyar tudós bronz emlékművét. Meg is kaptam a „szobortorkos”, szerintem megtisztelő címet.

Hova kerüljenek a legnevesebb magyar informatikusok?

Eljött a 2002-es év, kevésbé ismert, hogy az első magyar digitális *(még relés)* számítógépet *(a MESZ-1-et)* Dr. Kozma László egyetemi tanár tervezte és készítette el 1958-ban a BME Villamosmérnöki karán. A professzor úr munkásságáért 1948-ban Kossuth-díjat, 1976-ban a Magyar Tudományos Akadémia tagságát kapta. Mivel 1902-ben született (Miskolcon) dukált neki a centenáriumra egy szobor. A Villamosmérnöki karnak nem lévén rá pénze és mivel a karon végeztem, *(majd közel 20 évig tanítottam is ott)*, természetes volt, hogy a Puskáshoz fordultak segítségért. Mi nagy örömmel szálltunk be a finanszírozásba. Az átadásra késő ősszel került sor. Természetesen az új informatika épület legnagyobb előadójának *(IB028)* bejáratánál a volt a legjobb helye. A szobor kiválóra sikeredett, és az ajtó bal oldalára került. A másik oldalra szántuk Neumann János szobrát, aki a következő évben, 2003-ban született. A Kozma szobor márvány posztamensének *(a Kozma László nevet akkor felvevő)* tanterem ajtaja felőli oldalára, az etika szabályainak megfelelően felvésték: „Állította a Puskás Tivadar Távközlési Technikum 2002.” Így aztán minden terembe belépő személy olvashatta a Gyáli úti almamáter nevét. *(Ennek PR értékét felesleges is lenne méltatni.)*



Neumann János világszerte ismert személyiség volt, így 2003-ban az Infopark is magáénak érezte a szobor felállítását. Hamar meg tudtunk egyezni, hogy az I. épülettől kb. 50 méterre egy kis dombra kerüljön. A roppant kifejező posztamenst az Infopark, magát a szobrot a Puskás Technikum finanszírozta. Egyből két szobor készült. Az egyiket még szeptemberben Neumann János Amerikában élő lánya és az Informatikai Minisztérium államtitkára a Puskás udvarán avatta fel. A másíkról a leplet a decemberi hóesés közepette (*december 28-án született Neumann*) az informatikai miniszter, Kovács Kálmán húzta le. (*A szobrok abban az egyetlen 4 éves kormányperiódusban készültek átadásra, amikor volt Magyarországon, a Dob utcában Informatikai Minisztérium. Éppen a minap jártam arrafelé, most a NAV egyik részlege székel ott.*) Kötelességem megjegyezni, hogy nagyon impozáns, köztéri helyre került Neumann János a számítástechnika, a matematika, a fizika, a játék elmélet és a meteorológia géniusz köztéri szobra. Az más kérdés, hogy nagyon kevesen nézik meg közelebbről. Így az adományozók korrektül felvették a nevüket, PR értéke kicsi.

Az idő haladt, a szobrok száma gyarapodott

2004-ben egy még 1999-ben a Ceglédi híradó laktanyában felállított Puskás szobor – a laktanya bezárása miatt – át lett helyezve a híradó ezrednek is helyet adó nagytarcsai laktanyába. Mikor ezt a laktanyát is becsukták (2006-ban), a szobor az ezreddel a budapesti Zách utcába költözött. Majd 2010-ben csak egy telekkel kellett arrébb „mennie” a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Híradó tanszéke elé. Most is ott áll, habár az egyeteme neve közszolgálati lett. (*Megjegyzném, hogy a magyar híradó alakulatok 1999-ben Puskás*

Tivadart választották „védő szentjükké”. Azóta minden évben szeptember 17.-re, Puskás születésnapja a Híradó Fegyvernemi Nap.)

2005-ben Sopron városának egy kedves ligetében Vermes Miklós Kossuth-díjas fizikatanár centenáriumi szobrát helyeztük el. „Muki bácsi” a Soproni Evangélikus Gimnázium diákja volt, majd az egyetem elvégzése után a Nobel-díjasokat tanította a budapesti Fasori Gimnáziumban. *(Éppen a minap olvastam, hogy ennek a szobornak a másolatát 2012-ben a Fasori Gimnázium is felavatták. Valahogy erre elfelejtettek meghívni, pedig a soproni posztamensen ott van az adományozó Puskás Technikum neve. Persze, nem jogász doktor vagyok. Lehet, hogy 10 év alatt az ilyen etikai ügyek elévülnek.)*

Be kell vallanom, hogy egyetemi pályafutásom alatt példaképen Dr. Simonyi Károly professzor úr volt. Mint ember, mint tanár, mint tudós mindenben ő volt a **non plusz ultra**. „Sajnos” csak 1916-ban született, így még ma is messze van a centenárium. Pedig mániám csúcsa csak ő lehetett volna. De úgy látszik szerencsés csillagzat alatt születtem, mert Pécssett egy szakközépiskola indított egy elektrotechnika versenyt a professzor úr nevével (és engedélyével). Majd a professzor úr 2001-es halála után (a család engedélyével) felvette a Simonyi Károly Szakközépiskola nevet. 2010 júniusában találtunk egy indokot a szoborállításra, ami fergetegesre sikeredett. Ott volt Simonyi Tamás a professzor úr kisebbik fia is. Unokája Simonyi Borbála leplezte le szobrát az iskola aulájában.

Ezzel a szoborral minden vágyam teljesül, melynek már éppen itt volt az ideje, mert 2010. szeptember 1-jével a közben Telekom mára *vedlett* Matáv felrúgja 50 évre kötött szerződését, kivonult a Puskás Technikum mögül. *(Akkor a Telekom, T csoport tagja „királyság” volt a köztársaságban. Egyetlen bíróság nem vállalta, különben jogos pert. Azóta az „Úr” közbeszólt, a támogatás évi 120-szorosát zúdította a cégre, távközlési adó formájában.)* Rajtunk ez persze nem segített. Az iskola fővárosivá, a tanárok közalkalmazottak lettek. *(Meg kellett értenem, hogy az önkormányzati költségvetés nem engedhetett meg olyan luxust, hogy szobor állítgassunk, annak ellenére, hogy a technikum saját bevétele 5 szobornyi volt évente. Az indikátorainknál pedig csak a fővárosi Fazekas Gimnáziumé volt jobb. Előttünk 1, utánunk 1100 középiskola „muzsikált” például a 2010/11-es tanévben.)*

Mindezt megértve 20 éves vezetésem után, 5 nap híján 63 évesen újra megpályáztam saját iskolám a Puskás igazgató címét. Meg is nyertem a törvényes 5 évre. Az első év végén jött ismét egy centenárium, a Gyáli úti almamáter alapításának 100. évfordulója. Ennek fénye, az ünnepség méltóságteljes pompája elvakított, vagy csak a költő szavaival élve „Hajh de bűneim miatt/ Gyúlt harag kebledben,/ S elsújtád villámaidat/ Dörgő parlamentedben,” Magyarra fordítva: államosították az iskolát. Hoztak egy „szabályt”, mely szerint már túlkoros vagyok, tehát kényszernyugdíjaztak. Megértem benne a rációt, hiszen voltam katona. „Mindig az utolsó parancs érvényes.” és aki **nem csókos**, annak hiába van igaza *(vagy még 3 évre kinevezése)* az repül. Na, én repültem, de mi lehetett a bűnöm? *(64 éves kor csak indok volt!)*

Epilógus: Ahogy már az előbbieken leírtam, volt az informatika épületben az IB028-as előadó jobb oldalára terveztük a Neumann szobrot, de végül kívülre került, így ott maradt egy „üres” hely. 2010 őszén *(a Puskás Technikum akkor már fővárosi fenntartású volt)* a villamosmérnöki kar híradástechnika szak 1910-ben született az akadémikus professzorának Dr. Barta Istvánnak a centenáriumi szobra került. A minap meglátogattam az I. épületben dolgozó kisebbik fiamat, és míg rá várakoztam a szobrot fürkészve az ajtó felőli oldalon megtaláltam az adományozók korrekt felsorolását. „Állította az 1967-ben végzett évfolyam és a Puskás Tivadar Közalapítvány 2010.”



A felirat láttán földbegyökerezett a lábam, majd belém csapott a felismerés villáma. Néhány hónappal nyugdíjazásom előtt megszüntették a Puskás Tivadar Közalapítványt. Akkor többen („*bennfentesek*”), több helyről megkérdezték mi lesz most veled, mi lesz veletek, hogy megszűnt a közalapítvány? Akkor nem is értettem a kérdést, mindig azt válaszoltam: Mi a Puskás Tivadar Távközlési Technikum vagyunk, és semmilyen kapcsolatunk nincs a Puskás Tivadar Közalapítvánnyal.” Volt, aki elhitte a válaszomat, volt, aki nem hitte, és csak a fejét csóválta. „Tudod,” – mondta az egyik kétkedő „nem kellett volna”... és itt megszakadt a mondat. „Akkor, tehát nem Te voltál annak a Puskás Tivadar Közalapítvány kuratóriumának elnöke?”... és sarkon fordulva gyorsan távozott...

Akkor értetlenül bámultam az illető után, majd el is feledtem a félmondatokat. Most már tudom, hogy valaki diszlexiás a döntéshozók közül járhatott az IB028 ajtajában addig jutott az olvasásban, hogy mindkét szobrot „állította Puskás Tivadar...” neki már a Technikum és a Közalapítvány azonosat jelentett. A közalapítványt megszüntették, az ő „bűneik miatt” engem meg kirúgtak. Fegyelmi nem lett, addigra mire elindult a nyugdíjazásom tisztázódott a különbség. Na és? A középkorban ilyen esetben már megégetett volna az inkvizíció, majd néhány 100 év múlva a Pápa rehabilitált volna. *(Ha mázlim van a végén még boldoggá is avattak volna. Persze most egyáltalán nem vagyok boldog.)*

Tudom a „történelemben” nincs értelme a „Mi lett volna ha?” típusú kérdéseknek. Ha nincs Kozma Laci bácsinak szobra, vagy ha nincs ráírva az adományozó, mint Vermes Miklós Fasori Gimnáziumban álló másolatára, még három évig én vezetném a Gyáli úti almamátert. Visszaütött a szobormánia? Egy frászt: „Szép élet a *nyugdíjas* élet, csak nehéz a viselet.”

Budapest, 2014. november 7.

dr. Horváth László Ferenc